

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на цеду годину 4 круне, а на стран. земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваквих ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22. Дониеси шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Шта је било иза наших очију?

Беч, 16. јула.

Тешко је дознати тачно, шта се све догађало иза наших очију, док је једва једаред наименована нова хрватско-славонска влада Али је јасно, да је та ствар била изгубљена. На велико изненађење многих и многих који су близу двора, краљ је ипак пристао да именује оне, које је био одбацио. Овде причају, да је угарска влада увела ту ствар много обилније но што су у Бечу мислили. Угарска влада изјавила је сасвим одлучно, да је она испунила већ све главне тачке уговора, што га је склопила са краљем, а да су по том уговору њој остављене унутарње ствари. И она не може да одустане од свог предлога. После тога је дошло именовање тим пре, што у Бечу нису могли ничим да докажу оне измишљотине које је изнело „Хрватско Право“.

У Бечу су незадовољни са овим исходом. Виде, да ће сад у Хрватској и Славонији сматрати угарску владу као пријатеља своје слободе, а Беч ће сматрати као онога, који смета томе. Једино се тешко, да су бар добили времена да помрсе све одношаје који су постојали између хрватско-српске коалиције и Франковаца првих дана сабра. И надају се, да ће хрватско-славонски сабор чим се састане, пружити сасвим другу слику, или да ће бар неспособан бити да ради. У ово тврдо верују овдашњи политички пријатељи грофа Куена. Но гроф Куен се често преварио, па шат се и сад превари.

Чудно је, како су у Будимпешти тачно схватили, колико добијају, ако не попусте у овој прилици Бечу и задобију Хрватску и Славонију за себе. А у ствари народносног питања у Угарској не могу то да увиде. Кад дође да се гради изборна реформа овда ће Беч тражити да се народности не прегавз, па ако и не побди, то ће можда допринети, да поколеба народности у оном правцу, којим су почели да греду. Како то да не увиде меродавни мађарски политичари заиста је тешко разумети.

ПОДЛИСТАК.

ОД Н. САДА ДО САРАЈЕВА.

Цртице с пута.

Мој воз ево већ жури преко савског моста код Босанског Брода. Ја сам радознано промљо главу кроз прозор, да видим Босну, српску земљу, која толико пати под туђинском тарањом. Све леђу мрачне слике, силусте испред мене, никак о разазнам једног предмета кроз мрак. Само из далека видим јасну светлост, која се високо дигла у небо. То је светлост електричних лампи на станици у Босанском Броду.

Већ смо ту. Воз је стао. Силни путница, носачи и т. д. већином немачки говор, елегантне даме и господа, као да сте на једној аустријској великој жељезничкој станици. Сасвим други свет од овог нашег и у понашању и у свему. Једино што неколико Босанаца, који говоре српски, дају својски, наш карактер.

Жељезничка станица је једна од највелелепнијих станица што сам их у провинцији видео, снабдевана свим лепотама, салонима, рештирацијом првог реда, да када човек апстрахира да је у Босни, све заједно даје врло пријатан утисак. Аустријска управа у Босни је све могућа средства употребљала, када странац

Нови Сад, 18. јула.

Умишљање у Русију. У јавности се још непрестано упорно подржавају гласови, да ће Немачка и Аустро-Угарска ући са војском у Русију, да потпомогну да се апсолутизам одржи. Те се вести до душе са равних и званичних и незваничних страна побијају, али при свем том ускршавају у новом обилнијем руву. — Најновија вест јавља, да је и „Петерсбургски Новина“ орган руског министарства наставе донео о том уводни чланак у њему се види, како доиста лежи у интересу Немачке и Аустрије да ли ће Русија бити република, уставна држава или апсолутиза. (Нарочито и највише због П. Л. ске) Но при свем том питање о оружјем посредовању Немачке и Аустро-Угарске још није толико сазрело, да се о њему може говорити. Овај је чланак у полувзваничном руском листу подигао велику прашину. „Мађарорсаг“ умесно примећује како баш тај чланак најбоље доказује да се меродавни кругови баве са том мисли и да се о том мора обилно рачуна водити, да не будемо одједном стављени пред свршеном ствари.

Нови Сад, 18. јула.

Царински рат између Аустроугарске и Србије. — И бечка „Нова Сл. Преса“ добија од својег београдског извештача вест, да ће Србија за најкраће време склопити царински савез са Бугарском, и да ће га још у овом заседању народне скупштине поднети на одобрење. Поновно саветовање о савезу потекло је од стране Бугарске, на што је министар председник Србије Пашић одмах послао у Софију Михајла Поповића, који је био и изасланик Србије при преговорима о трговачком уговору са Аустро-Угарском. Тај царински савез ишао би у корист извоза Србије а дошло би и до жељезничких полицаца те би српска рба имала на бугарске ј пружити врло повољне цене. Поповић се бавио неко време у Софији а одакле је отпутовао у бугарско пристаниште Варну, да тамо уреди извоз српске хране за Египат а тако исто и извоз српске стоке и марве. Бугарски министар председник Петров уверио је Поповића, да ће Бу

ступи на босанско земљиште, да одмах стече уверење, како се овде ради на култури — трошећи новце на сиољашњи блесак.

Једино ми је немало било, што сам морао у поноћ сести у вагон, јер због брзих возова тако незгодну везу има Босна. Но када сам се рано у јутру пробудио, мој влак је журио кроз живописан теснац реке Босне. Доле преко стена а кроз питоме ливаде, пашњаке и шумарке вијуга та мала речича а крај ње железница сад лево сад десно, како кад јој диктирају поједини брегови, који се овде дижу у висину до 600—800 метара. Пруга непрестано кривуда, а пошто су шине скоро за половину уже од наших, тим већма може да кривуда да се човек више пута може осећати, као да ће га морска болест спопасти.

Један мој сапутник ме упозори на десној страни на јелну црквицу а око ње неколико кула. То је Ређево рече ми. Ја се чисто забезекнем. Мала црквица што ми у Војводини зовемо капелом, крај ње кућа од два ката а овамо сасвим у крају четар куће, професорски станови. Доста симпатичан крај, тик уз реку Босну окружен шумом обраслим брежуљцима.

Дакле то је Ређево, српска богословија, помислах. Истина леп крај али пак забачена. Што год нам је ова управа дала, то нам није кад није доброг дала, јер да се данас бого-

гарска у сваком погледу помагати Србију.

Кад се прочита ова најновија вест бечке „Нове Сл. Пресе“, онда је потпуно јасно од куда потиче онај јучерашњи брвојав, да ће одмах после одгоде српске народне скупштине, бити успостављено пређшње стање, које је по тојало пре затварања границе и да ће одмах поново отпочети трговачки преговори између Аустро-Угарске и Србије. Та је вест протурена без сумње аа то, да би у Бугарској изазвала пометњу, те да се на тај начин осујети поново српско-бугарски царински савез.

Фабрика цемента у Беоцину.

Поштовано Уредништво! У једном од прошлих бројева црвеног листа читао сам, да се породила мисао, да се оснује и створи сва фабрика цемента на земљишту манастира Беоцина — те ћете ми доволити да и ја изнесем своје скромно мишљење у тој ствари не само као стручњак и црквији у томе погледу, него што држим, да је од врло велике важности по сваког од нас како ће се то питање решити, и што држим, да овај пут треба много обилније и ргалвије о самој ствари промислити и што правилније је решити.

Оваки случајеви долазе много ређе па се треба чувати, да се не учини ни слична грешка као што је била са „кајом“ од које је у народне фондове ушло 100 000 фр. а купци пре неколико дана препродадоше је за 7.400 000 Кр.

Колико сам могао разабрати саборски одбор је вољан, да распише конкурс и да најповољнијем понуђачу уступи земљиште у експлоатацију. Пошто се по моме мишљењу, то решење противи интересима народним, потрудићу се да изнесем рђаве стране и штету, коу би наша народна добра претрпела, ако би се та ствар, решила било тако, било на сличном принципу. У исти мах бићу слободан да упорим на један други могући начин, да се то питање реши, од кога би наше народне установе имале огромне користи!

Колико ми је познато била је једна понуда, да се уступи земљиште по 5.000 фр. годишње не знам на колико година и

словска омладина, будући раденици у народу, обрзују далеко од света, и ако у лепој природи то је свакако против српска спекулација. Она иде за тим, да омладину држи далеко од света, од народа, да га не може будући свештеник проучавати ни познати, и да тако неорентиран и необавештен о народу уђе у народ да ради.

Док сам тако мислио воз скрену лево. Предамном пуче велика равница — сарајевско поље у чијем позвљу се дижу горостасне планине: Игљан и Бјелашница, прва висока око 1000 метара, а Бјелашница, 2060 метара. На Бјелашници се виде још местимиче остаци снега од зимус — у јлду месецу. Игљан планина је орасла самом црногорском: великама и боровином и са својом тавном бојом чисто дише ладовином, која као да до нас допире.

Жељезнички пут, који је до сада непрестано журио према југу, сада уједаред скрене према истоку и мени се учини као да ће ту ударити у брегове и мом путу ће морати бити крај. С десна угледах Трескавицу са страховито стрменим и каменим врховима, а онамо према истоку угледах Требевић са три врха, планина висока око 1600 метара, а на његовом подножју угледах гомилу белих предмета. И на околним бреговима ваљда до сто метара висине као у полукугли рупи угледах сада и

т д. но пошто то није конвенирало с б р
ском одбору свакако из разлога, што је
садања фабрика пређе плаћала 10 000 фор
а после 10 год. требало је fundus instructus,
да постане својина манастира. — То је
свакако руководило, држ. м. саборски од
бор да конкурсом тражи повољније по
нуде. —

То може да изгледа на први поглед
тачно но у ствари не мора да буде тако
и то из следећих разлога: Прво, што је у
непосредној близини једна модерно инста
лирана, данас већ светског гласа фабрика
цемента, друго што модерна фабрикација
цемента не рачуна толико са сировим ма
теријалом (каквоћом) колико са техничком
прерадом истога, даље, што се за ту, на
томе месту, инсталацију тражи већа сума
новаца и то стога, што би инсталација те
фабрике морала да удовољи у сваком по
гледу и техничким модерним условима као
и финансијским, да би била у стању из
држати конкуренцију једне велике модер
не инсталације, која би — што се по себи
разуме — покушала на све могуће начи
не, да свога новог конкурента уништи.

Кад се све ове околности — које су
од велике важности — узму у обзир, мора
се доћи до закључка да ће сваки ова,
који буде улазио у то предузеће, морати
квалитетски са тим фактима много више
но са закупном ценом те према томе ће и
та закупна цена морати бити мања но
што се саборски одбор нада а тако исто
чуваће се сваки од сваке обавезе према
саборском одбору.

Па да узмемо најважнији и тај случај, да
се добијају исти услови као и од старе фа
брике, што је под данашњим околностима
скоро невероватно — ипак наши приходи
народних добара, ако не више а озо за
15—20 година бити општењени са 5—6
милиона, коју би суму евентуални заку
пац отрцао себи у цену!

Из овога што сам изложио и нехотице
се рађа мисао зашто не би народна добра
под фармом манастира Беочина тај при
ход у своју корист употребио? Ја држим,
да кад се о ствари мало боље промисли,
да би то било врло лако могуће. Начин
је прост.

Нећу се овде задржавати на детаљним
разглабањима саме идеје но у генералним
цртама ћу да изнесем главне и важне мо
менте, да би доказао остварљивост тога
предлога!

Дакле мој би предлог био, да народна
добра, односно манастир Беочин то у сво
јој режији изведе и да тај сирови матери
јал експлоатише — и то на овај начин:

Манастир Беочин тражи кредит, код
народних фондова за инсталацију тога пре
дузећа и њему се исти одобрава под кон
тролом, да ће се тај новац на ту сврху
употребити, дакле манастир гради народни
фондови исплаћују и задужују манастир.
Тако да манастир управо не би имао ни
каква посла са финансирањем тога пре
дузећа, тиме би се отклонила свака могућа
некоректност и народни фондови били би

распознах силне куће, цмије, димњаке од фа
брика и кубета од палача.

То је Сарајево.

Стојим ево запањен и гледам у овај склет,
у ову хармонију природне и уметне лепоте,
која ми се ево тако ближи, да већ распознајем
прозоре на кућама и ламене врхове цмија.

Али Требевић, то величанствено брдо, све
се већма диже у небесне врхове, да чисто не
могу да се снађем. Два три облака се шетају
према врху му остављају га и иду својим ваз
душним путем даље.

Влак стаде. »Сарајево!« »Сарајево!« чујете
кондуктере. На перону видите силне официре
— са египатским дамама — права окупација,
са свију страна чујете веселе поздраве, ускли
ке, необично слободно понашање — једна за
иста симпатична слика. »Grüss Gott!« »Grüss
Gott!« Иди к врагу — и пођем излазу.

— Молим одакле путујете? — упита ме
један господин у полицајном оделу.

Ја чисто запањен на овом изненадном пи
тању — скоро збуњен му рекох: из Угарске.
Рекох му на питање да одседам у Хотел Ев
ропи. Но на путу чврсто одлучим, да узмем
приватан стан јер искрено речено: Овај човек
у полицајном мундиру ме је застрашио. Ја се

сигурни, да је вајам утрошен у инстала
цију.

Када је инсталација готова управа на
родних фондова, даје новац за експлоата
цију, и тиме, што би се цела финансијска
страна оделила од техничког дела — а
ставили под надзор саборског одбора до
било би предузеће здраву реалну основу
да би могло напредовати а народни фон
дови гаранцију на свој уложени капитал.

Манастир би добио потребан новац на
амортизацију на 50—100 г. д. а кроз 2—3
год., кад би инсталација почела да функ
ционише сав чист приход улазио би са
осталим чистим приходом маза ирским пре
ко манастира у народне фондове.

На тај начин били би у стању, да све
оно, што би могли изгубити давањем под
закуп, сачувамо за наше народно добро и
тиме створимо и материјалну основу мно
гим нашим народним установима, којима,
то фали, а за којима се толико жељно ис
чекује.

Тиме ћу да завршим излагање овога
предлога о коме сам више пута мислио,
пре но што је ова ствар у јавност продрла
и пре но што се повела реч о експлоа
тацији осталог земљишта манастирског а
држим, да сам и са ово неколико редака
јасно изложио, да је то остварљиво! Тр ба
воље, треба хтети и ми ћемо успети! Др
жим, да ће уредништво поклонити пажњу
овим мојим редцима а ако би се указала
потреба и видим, да би саборски одбор
показао у принципу воље, да то питање
расправља, ја бих уморио цењено уредни
штво, да ми уступи места у листу, те бих
могао целу ствар детаљније разрадио а
изложио специјално пак што се њене тех
ничке стране тиче, од које у главном за
виси успех ц-лога предузећа, тиме бих бар
створио основу на коју би се могла цела
ствар детаљније и свестраније разрадити.

Захваљујући се уредништву на указа
ној пажњи држим, да ми је била дужност
као стручњаку, да проговорим о тој ствари.

Будим Пешта 15. јула 1906. год.

Иваж Путник.

Угарски сабор.

У понедељак је била последња седница
угарског сабора пре летњег одмора. По
сланик Андрија Ахим управио је на ми
нистер правде општу интерпелацију, што
је министар домобранства самовласно и не
законито дао затворити својег бившег иш
пана, кад му овај није хтео да плати не
знатну своту као дуг. Ахим је тражио да
се против Јекелфалушија покрене одмах
судски поступак због гулења и злоупотре
бе својег звања. Исто таква истрага да
се покрене и против жандара, који су из
вршили брвојаван повиз министров.

Како ниједан други министар није био
у седници, то је министар председник Ве
керле одговорио у кратко. Изнео је, како
не познаје ствар због које се министар

побојак шпиунаже. Молим вас човек путује
мирно да се разоноди, да види света, а иза
леђа чује бат — боже ме помози!

Седнем у кола и окренем се, да ме не мо
три тај господин у полицајном мундиру. Спазих
га пред трамвајем — и морам признати, вије
гледао на мене, већ на оне путнике, који су
чекали трамвај. Ја се умирим мало. Мишљах
тиме је свршена ствар, но чудно, што сам се
већма ближио граду, јурећи на коли кроз онај
дуги але што води у град, све ме више поче
узнемиривати мисао, да ће тај господин већ
моћи дознати где ја станујем. И чисто чујем
иза леђа његове кораке и видим му ироничан
осмејак, како му не могу утећи.

Само што сам ушао у Сарајево, ево морам
да страхујем од полицаје, шпијуна, и ако не
видех ни једног да мене посматра. Чудно. По
стадох прави Босанац!

Јавићу вам шта ће се даље десити, но
могу вам драги читаоци одмах унапред казати,
да ме Сарајево својим божијственим положајем
заноси; све гледам на брда где се у небо ди
жу, дивне палаче крај босанских чатрља —
но о томе у будућем писму.

домобранства оптужује, но не може да
претпостави, да је министар доиста тако
поступио. Влада у том питању не може
заузети положај, док не испита домобран
ског министра, који је јуче отпутовао да
се одмори. Моли сабор, да се та ствар до
гле одложи. И Ахим и сабор узимају то
на знање.

Претресало се за тим докле сабор да
се одгоди. Влада је предложила до 10 ок
тобра п. н. о. г. Посланик Милан Хопа
предлагао је да тај одмор траје само до
10. септембра. Сабор је усвојио предлог
влдае и затим се развишао, да се октобра
опет састане.

Хрватска и Славонија.

Сазив сабора, именовање владе.

Као што «Пестер Лојд» и «Мај. Орган»
доносе из Запрежа брвојавне вијести, од поне
дјељника клуб хрватско-српске коалиције др
жао је седницу, да се посавјетује, да ли да се
сабор сазове одмах иза именовања нове владе
или не. Поослије подне истог дана извршни од
бор клуба делегата на заједничком сабору у
споразуму са осталим члановима клуба коали
ције а и споразумно са клубом Старчевићеве
странке права, одлучио је на жељу владе, да
се не сазива сабор, сад, него да се сазове тек
у октобру. Тад ће сабор моћи све предложене
реформе и спрењене законске основе да ри
јеша а и влада ће имати времена догле да
спреми и прорачун. Клуб делегата на заједнич
ком сабору отишао је к бану да му саопшти
свој закључак гледе сазива сабора и да му у
једно изјави благодарност клуба, што је уло
жио сметње именовању владе.

Даље исти листови јављају, да су истог
дана свечано положила сва три одјелна пред
стојнива званичну заклетву и да су званичне
новине («Народне Новине») донијеле именова
ње владе. У истом броју званичних новина об
јављено је одступање Чаврака, који је одли
кован комтурним крстом реда Фрање Јосифа са
свијездом, те Маријановића, који је одликован
редом жељезне круне другог степена, обојица
уз опрост од пристојба.

«Пестер Лојд» јављају из Осијева, да је
у недељу присио народни посланик др Божа
Винковић у Пожегу, гдје је својим бирачима
говорио о парламентарном раду досадашњем.
Посланику је приређен свечан дочек, град је
био испуњен заставама а у вече освјетљен.
На железничкој станици догодио се је — су
дар. Кад је једна јака (?) група Страчевића
наца довијанула Винковићу «апцуг!» у тренут
ку кад се је он захваљивао на свечавном до
чеку, дошло је до шакања, којом приликом су
многи и овлијеђени.

И тако аргусовштину гдје не успије, тамо
се диже шака.

Трговачка омладина у Новом Саду.

Свако друштво и удружење које има стварну
цел, има смисла да постоји. Напротив, удружење
које има само обележје, а није оно што треба да
је, то његово битисање нема смисла, јер је штетно
по саму ствар.

Има 2—3 године како су овде у Новом Саду
основали неки млађи елементи друштво под именом:
»Новосадска трговачка омладина«, и поставили су
му цел: »да своје чланове образују, спреме за прак
тички живот и потпомажу га у невољи и болести«.
Ти оснивачи окупили су у ово коло трговачку омла
дину — ону омладину иза тезге, дочији сами
оснивачи нису из тог кола, они се само по потреби
тако називају, а у ствари су: банкарски и други
чиновници, а има их и правника, филозофа и по
неки професор, а сви ти оснивачи ни појма не
мају о потребама оне трговачке младежи иза тезге.
А да је тако, то ћемо овде и изнети, нека се види
да ли имамо право.

У одбору трговачке омладине махом су ти чи
новници, који своје идеје пропагишу међу трговач
ком омладином и постизавају цел не у корист омла
дине, него у своју сопствену, а тиме баш штете
највећи део трговачке омладине и спречавају јој
развитак њен.

Сваки члан трговачке омладине плаћа месечни
улог по 1 круну — а то је годишње 12 круна. За
ту уплату има права: да носи друштвену значку
— (која опет стаје 1 круну); да похађа друштвене
простирије; да похађа другарске састанке — (на
којима јих та господа кљукају сваковрсним само по

њих не корисним идејама); учествоваће на излетима и забавама; посећиваће јавних предавања од којих нема никакве користи трговачка омладина; похађаће трговачког курса. У правилима не стоји, али се међутим обавља за тај курс плаћа и то мало претерано, плаћа се 20 круна, а то је Богу плакати, када се зна, да од тих курса слабо је ико какве вајде видео. Али да, трговачку омладину треба „образовања и спремити за практични живот“ а то се „образовање“ не плаћа оном 1 круном редовног улога, за то мора сиромаш трговачки помоћник од своје куде плате да отида и да прилаже за ове курсове, од којих он ништа нема. Осим тога, ти незвани пријатељи трговачке омладине натураше се омладини и за турске те су им у 12 §. својих правила и ово прописали: „да су дужни од своје укупне плате најмање пет процената предавати друштвеној управи на штедњу. У целокупну месечну плату — храна и стан рачуна ће се у тридесет круна“.

Питамо какву ово има целу, да ту уштеду предају баш управи; шта се управо са овим смера? Даље, шта им је целу са овим: да ће се храна и стан рачунати у 30 круна?

Младићи, трговачки помоћници, који су чланови овога удружења а немају веће плате од 20 круна са станом морали би на тај начин плаћати осим чланарине, „курза“, болнице, одећа, веша и других намирница — још и за штедњу пет процената. — Па шта њему онда остаје!?!

Штедња је врло лепа црта, која треба да се укоренује у омладини, јер доста омладина наша слабо штеди. Али штедети на овој начин и приморавати неког, да даје другогме да му тај штеди — то је више него смешно — када се још и то зна, да баш та г. г. из управе то не чине. — Али то су ствари њихове, те не би требали да тако поступају — него нека примером омиле омладине штедњу, а не приморавати неког на којешта, јер тим начином не постизава се оно право — него сасвим обратно, а да је тако, сведочи постигнуто искуство.

Има још којешта у овим њиховим друштвеним правилима, али је по најглавније ово што стоји у 36. §. „У делокруг управнога одбора спада: 1. Примање чланова; 2. вршење надзора над члановима; 3. старање о друштвеним потребама и располагање друштвеним приходима, у смислу §§ 15., 22., 23. и 24.; 5. издавање наређења за поједине прилике; 6. коначно решавање спорних питања међу члановима; 7. извршавање одредаба §§ 19. и 20. ових правила дакле као што се види овај одбор прасвоји је себи сва права па чак и располагање друштвеним приходима, а за то није одговоран никоме па ни главној скупштини. Без прорачуна, без прерачуна, без ичијег одобрења просто стоји располагање друштвеним приходима. Овај начин је за сваку осуду, јер из овога проваљује прави смер: да се трговачка омладина подјарми, морално и материјално, експлоатише, а сврха је себична целу: за славом и још за нечим — — —

Досадашњи рад управљача новосадске трговачке омладине много нам даје примера, да што год су радили — бесмислица је што је за највећу осуду. — Када се оснивала ова установа, осниваху је махом неискусни младићи — али међутим уображени у своје празно уображење. Уз то беху подстрекивани од људи, којима је била целу настрана, а мисао себична. — Они створише од трговачке омладине групу, која ће да им слави потавнелу славу и велича палу им величину — који су изгубили свој углед у народу, са својим дволичним радом и нерадом, али од пре научени и од других створени им углед беше већ проигран. Научени и размажени сада се нашоше на улици — па дај ма и међу трговачком омладином да створе за себе неке заветрине — па да се покуша не би ли им стара слава и опет на површину избила.

(Сарнаће се)

Вести из места и са стране.

Опет погинули Срби у Америци.

Американски лист „Србин“, који излази у Питсбургу, доноси у свом последњем броју 27. два случаја, да су Срби погинули. Лист пише: — „Погиново. У понедељак увече погинуо је у овдашњој фабрици Никола Гривичић овдашњи стар 21 годину. Машина која вози гвозђе и друге ствари, ударила га је тако незгодно, да му је прекинула ногу, од чега је после неколико часова издануо. — Откинута му нога. У понедељак изјутра страдао је наш брат Србин, Милин Кларин из Тржиња, јер му је приликом рада машина откинула ногу, да му се иста мора сасвим одсећи.“ — Ето црни гласи из Америке, који ће родитеље учвилити.

Уредник „Српске Ријечи“ осуђен на затвор.

Интриге, лажи, шпијунџа, незакоња су у белој Босни на дневном реду. Под окриљем закона се чине најбезочија безакоња, извртање истине, то је средство И сва ова паклена средства се приређују у Босни сваки дан, до сада тајно, а сада јавно. — Уредништво јединог српског политичког листа трпи овај бојкот од дана, када је први број изашао. Власти се не жапају за најмању ситницу денунцирати, а уредника ставити на оптуженичку клупу. Дешава се да уреднику на један дан одреде две-три казнене расправе. То се ево до данас са малим успехом чинило, но данас добијамо вест из Сарајева, да је црна клика српских непријатеља у овим несретним земљама успела, да је уредника „Српске Ријечи“ осудила на месец дана тавнице, које се не може заменити глобом. Тако мисли аустријска управа да распружује, да се нико не прими уредништва овог српског листа, пак евентуално тиме спречила излазак овог јединог независног српског листа у Босни и Херцеговини и тиме коначно уништила слободу мишљења. Та црна клика не зна за ону нашу: притиснуто јаче све на више скаче, не зна да Србин трпи и чека, али да ће доћи и његов дан.

Босанска цензура.

„Српска Ријеч“ износи у уводном чланку обрачун полугодишњи са цензуром. И за по године изашло је 100 бројева. Из тих 100 бројева брисала је босанска цензура 7713 редака. Значи да је цензура брисала просечно из сваког броја 77 редака. Само ту има око 1000 круна трошкова, вели „Српска Ријеч“ и наставља: Као историјски костури тужне Бале-куле — кости свете заточника слободе српске, српске славе и величине, тако је и поједини број нашег листа стојао исцрпен и показивао, да Србин још живи, да је јунак. Осим брисаних 7713 редака уредник „Српске Ријечи“ тужен је и осуђен 22 пута. Тужили су га предстојници, судски саветници, чиновници, владини учитељи и професори, цематбаше и остали чиновници босанско-херцеговачке владе. Ни један независан човек није никад „Српску Ријеч“ тужио. „Ми смо на суду утврдили у једној расправи да нас туже под морање. Најви добијају налоге од виших да нас туже“ — пише „Српска Ријеч“. — То ли је она Бурјанова хваљена слобода штампе и обећање. — Али свака сила за времена а невоља редом иде.

† Триво Амелица.

У понедељак, 5. јуна о. г. преселио се у вечност у селу Војевцу, котар Крупа, чувени и храбри српски борац Триво Амелица, један од најодличнијих четовођа у босанском устанку. Цео његов рад бурних година 1875—1878., када је широм поносне Босне и Херцеговине устао на оружје српски народ, да се оружаном руком бори против свога самовољног непријатеља, заиста је патриотски. Шта је овај народ трпιο, док се није чаша непријатељског самовољства препунила, познато је нама старијим. На први поглед српске пушке, Триво Амелица ускочи је међу српске борце, да брани од непријатеља по шумама и гудурама српску нејач, која се по шуми склонила испред бесних самовољника, који нису штедили српске крви. Свугде је Амелица био први у редовима ратним, не презајући од непријатељског оружја; као четовођа знао је својим четницима јуначки пример показати. — Са највећим пијететом прича се о покојном Триви у целој Босанској Крајини, а особито о његовој личној храбрости. Када је 1876. г. код Великог Трубара са својим храбрим четницима растерао и победио много надмоћнију силу непријатељску, која их је била опколила и смрћу им запретила, Амелица као лав ишас је напред, не жалећи живота ни главе. У истој битци покојник је добио опасну рану на глави, али до свршетка речене битке није дао, да се у чеги знаде, да је он рањен. — Зато је и оставио тако сјајну успомену у народу својем, који је истински љубио и српски, храбро бранио. Доживио је старост од 70 година, поштован од сваког Србина, Српкиње и Српчета. Слава Триви Амелица као борцу народном, лака му ова српска груди земље, коју је својом витешком крвљу поквасио! — Са овим, из времена ратничког твој друг и поштоватељ, одујуге се твојој блаженој сјени!

(„Српска Ријеч“).

П. В.

Сомнамбулиста.

У Турском Сент-Миклушу једно момче од 16 година читава чуда ствара — кад је у сомнамбулистичком стању. Испрва су мислили да је месечар — али доцније се испоставило да је сомнамбулиста. Тај деран је недавно на једну с прста дебелу ограду од гвозђа стао и сву ноћ је држао говор. Говорио је о политици и то тако оштроумно, разложно, да се тако зрели говори ретко и у сабору чују.

У сну прави и лепе стихове. Предпрошлу ноћ је држао говор који је текао између Кошута и краља. У сну он влада таким речима којима су у стању сачо научени људи служити се. Међу тим он је врло просто дерште, тако да кад је будан, не зна шта рекли две рећи, и то сасвим простим језиком, о простим стварима. После тих говора које у сну говори, сутра дан се осећа врло уморним, а очима тако светле да нико није у стању да му гледајући у очи поглед издржи. Њега сад хоће да донесе у Пешту — и да проучавају тај случај.

Забранили им прстење носити.

Јован Ваљи, владика еперешке грчко-католичке епископије — као што мађарски листови јављају — забранио је поповима носити прстење на руци. Као разлог тој забрани навађа црквена правила, која строго забрањују поповима ношење прстења. Изузетак у томе чине само они попови, који су по својој звању, чину или другим повластицама овлаштени да смеју прстен носити. Грчка црквена стара дисциплинарна правила дозвољавају свештеничким кандидатима, да смеју све до освећења прстење носити као и приликом венчања, али одмах после венчања чим прими свете тајне — строго је забрањено прстење носити.

Мађионичар и склапање мира.

Када су Французи при освајању Алжира закључили примирје, дозволаше у свој главни стан поглавице арапских племена да преговарају о миру. Французи хтедоше што пре закључити мир и зато их врло лепо дочекаше и угостише. Али поглавице не беху вољни да склопе мир. — Да би развеселили госте дозволу официри знаменитога мађионичара, професора Худена. Овај је извађо разне вештине као какав чудотворац. Најпосле поче водити из свога шешира топовска ђулад. Арапи су запањени гледали вако лако добија тај чудотворац убојни материјал, који они тако тешко набављају и одједном изјавише да желе да преговарају о миру. Зецело су мислили да је врло опасно војевати са народом, који из шешира вади топовску ђулад. Набрзо поглавице усвојише предлоге Француза о миру. И тако рат одма престале, благодарећи вештини мађионичара.

Брзојави „Застави“.

Стигли 18. јула.

Скована вест.

Београд. У тајној скупштинској седници изнео је Пашић документе но и њима никог није могао уверити, да је влада била принуђена да уђе у царински рат с Аустро-Угарском. (Ово је опет од бечких агената скована вест. Пр. ур. „Заст.“)

Прилике у Русији.

Петроград. Реакција је отела маха. Полиција је затворила сва стручна удружења и политичке клубове. Држање ковака изазива свугде највећу бојазан, и ови већ почињу да отказују послушност.

Петроград. Против ових посланика думе који су потписали вибуршки проглас покренут је већ судски поступак.

У Сечеву убијен је окружни капетан. Атентатор је умакао.

Актраши у Бачу.

Беч. Угарски министар унутарњих послова стигао је јутрос овамо. Подуже се саветовао са мин. председником Векерлом и за тим су обоје отпутовали у Иша.

Борба Јермена и Татара.

Јелиоветпол. Између Јермена и Татара траје борба непрестано. Много је мртвих и рањених.

Железнички штрајк.

Калкута. Особље источне железнице ступило је у штрајк. Штрајкачи су хтели да разоре железнички насип но спречише их у том радници.

Демонстрације против Грка.

Софија. У Бургасу и Сетлимани дошло је до великих демонстрација против Грка, којом приликом је више њих убијено.

За моју ковачку радњу

потребујем једног старијег и једног млађег помоћника, који су добри ПОТКИ-ВАЧИ. Ступити могу одма или за 14 дана.

976 1-2

ВАСА ЂОСИЋ, ковач у Панчеву.

СТЕЧАЈ.

Расписује се овим стечај на три питомачка места у будимпештанском заводу Саве Текелије.

Питомац завода ужива годишњу стипендију од 600 круна, плативу у 10 месечних obroка унапред; уз то слободан стан у заводу, послугу, огрев, осветљење, евентуално лечење у болести, — а дужан је бити редован слушацац на свеучилишту или политехници у Будимпешти, владати се по универзитетским и по заводским правилима.

Потражитељи на ова питомачка места имају да искажу: 1 крштеницом, да су Срби православне вере, рођени у земљама угарске круне; 2 сведоцима из последње две школске године, да су доброг владања и врло добрим успехом оспособљени да слушају свеучилишне и политехничке науке у Будимпешти; 3. сведоцима општинском, потврђеном од надлежне политичке власти, да су и сами и по родитељима сиромашног материјалнога стања; 4. сведоцима општинскога лечника, да су и душом и телом потпуно здрави и од богиња каламљени.

Избор питомаца важи тек онда, када и заводски лечник изрече да је избрани потпуно здрав

Молбенице потражитеља подnose се патронату будимпештанскога завода Саве Текелије и управљају се на потписаног председника у Сентадрију (Szent Endre per Budapest) до 8. (21.) августа 1906.

Из седнице надзорног одбора патрона будимпештанскога завода Саве Текелије, држане у Сентадрили 13. (26.) августа 1906.

Председник патроната

Лукијан Богдановић с. р.

епископ

970 1-10

Ад. Ш. С. 463./368. ex 1906.

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај ради попуњења једног упражњеног питомачког места у стипендијској заклади Василија Теофановића, основаној пок. Александром Теофановићем из Будимпешта, а исто тако и на три једногодишње приномећи за 1906./7. школску годину из исте закладе, за ученике и ученице српске учитељске односно учитељичке школе с омборске.

Стипендија и свака припомећ износи 50 круна месечно или 500 круна на школску годину.

Стеченици (стеченице,) без обзира на место рођења морају исправно доказати, да су Срби (Српкиње) православне вере, да су сиромашнога стања, да су здрави и крављим богињама накаламљени.

Првенство имају они сродници тестаторови, који исправно докажу да су у правој линији потомци деде тестаторова Данила Теофановића из Крњаје, било у мушкој било у женској му лози. Ако се два сродника пријаве, првенство има ближи. Ако се пак више сродника пријаве, који су у истом степену род с тестаторовим дедом, то ће се приход од главнице на исте поделити, без обзира хоће ли тиме поједина стипендија изнети 500 круна годишње. Само ако рођаци не би цео приход исприпили, имаће права на стипендију и други кандидати.

Молбенице ваља упутити и поднети српском православном народном школском савету у Карловцима најдуже до Преображења, 6. (19.) августа 1906. године, а приложити треба уз исту осим горњих исправа о народности и вери, имовном и здравственом стању евентуално сродство, још и школске сведоцима од последње школске године, и уједно треба у молбеници навести, како да се достави овопредметна одлука са односним списима.

Из седнице срп. прав. нар. школског савета, држане у Карловцима 3. (16.) јулија 1906. године.

ПРЕДСЕДНИШТВО

963 1-1

срп. прав. нар. школског савета.

Дражба на мањак.

Српска православна црквена општина у Кларији одобрењем епарх. адм. одбора темишварског од 21. јуна (4. јула) 1906. А. 602. 1055, 1190 и 1240/931. из 1906. расписује пи мему дражбу за дан 23. јула (5. августа) 1906. год. у пола 4 сата после подне. Лимарски, дрводељски и видарски и други посао процењен је 10.009 К 80 пот.

Нацрт, прорачун и уговор може се за време званично код потписаног перовође видети, где се има 5 процената јамчевине положити.

Кларија (Торонтал) 7. (20.) јула 1906.
Љубиша Јорговић, Јован Стојков,
перовођа. 904 3-3 председник.

Објава офертске расправе.

Српска православна црквена општина у Српском Елемиру, расписује офертску расправу за 23 јули (5. августа) т. г. ради издавања позлатарског сликарског, малерског и других радова у унутрашњости и на спољашности својега храма са предрачуном у износу од 6179 круна 64 филира

Специјализирани предрачун и образац за уговор може се и код председника овоопштинског прегледати. Њ му се полагаје 5% од предрачуњене своте у име вадума.

Из ванредне седнице црквеног одбора, држане у Српском Елемиру 9. (22.) јула 1906. године.

Обрад Јанков Богољуб Михајлов
перовођа. председ. црквене општине.
921 3-3

Стечај.

Српском певачком друштву „Венац“ у Панчеву потребан је

ХОРОВОЋА.

Дужност му је: обучавање певача ноталном певању и појању, управљање хором при друштвеним забавама, у цркви и при погребима

Плата је годишње К 800 а од сваког вапљеног погребја К 10. Осим тога има изгледа на још толику приватну зараду давањем часова из свирке.

Рок пријаве је до 15. августа о. г. по н. к. те до тог времена имају компетенти своје понуде на потписаног председника упутити. Дужност се има 1. октобра о. г. по новом календару наступити.

Из IV. редовне седнице управног одбора српског певачког друштва „Венац“ у Панчеву, 11 јула 1906. год.

Српско певачко друштво „Венац“.

Др. Мита Мушички с р.
председник.

Јован Николић с р.

II та.вик.

873 3 3

ОБЈАВА.

Част ми је јавити, да сам у

ЈОДНОМ КУПАТИЛУ

ЛИПКИ

СЛАВONIЈА

отворио

орпоку рестаурацију и кафану у вили Bellevue баш уз парк преко од апотеке; да сам на жељи гостину Срба из Србије и других крајева вољан и српску кују завести, те сам се за к варицу из Србије побринуо. Станова за једну, две па и читаве породице имадем. Кост дајем јефтино и уз авонирање Децу преко 10 година примам и без родитеља уз потпуну одговорност, како преко лета, тако и преко зиме, јер је ово купатило отворено преко читаве године, па се и зими може казиве и тако је искључена свака прехлада.

Стојећи на услузи за сваки обавештај и молећи за многобројно посећивање јесам са високопоштовањем

У Липку 1906.

гостионичар и хотелиер

Villa Bellevue

И. МОЈСИНОВИЋ

528 3-4

Дражба на мањак.

Српска православна црквена општина у Јарковцу на основу скупштинског решења и одобрења своје више власти расписује дражбу на мањак за дан 6. (19.) августа о. г. у 2 сахата после подне, ради реновирања цркве, порте, и парох. дома.

Прорачуном је установљена свота за рад К 5754/70

Дражбодатељи су дужни пре дражбе положити јамчевине 10 ф, од прорачуњене своте у црквену благајну.

Црквени одбор задржава право избора подузимача. Прорачун специфициран може се увек видети код овдашње црквене општине.

У Јарковцу, 13. (26.) јула 1906. г.

969 1-3

ПРЕДСЕДНИШТВО.

Продаја куће и земље.

Своју властиту кућу са стајама и 23 ЈУТРА ОРАЊЕ ЗЕМЉЕ

и ВИНОГРАД

рад сам продати из слободне руке.

ЛЕОПОЛД КРАУС

971 1-2

у Лежимиру.

ЗАМОЈУ ШПЕЦЕРАЈСКУ и ДЕЛИКАТЕСА ТРГОВИНУ треба једног ваљаног, солидног

ПОМОЊИКА,

који говори потпуно српски, немачки и мађарски;

и једног одраслог, 14-15 година старог

ШЕГРТА.

Ступити могу одмах у радњу.

Велимир Радак

у Митровици.

969 1-2

МЛАЂИ ТРГОВАЧКИ ПОМОЊИЦИ,

један шпецерајске и погодно мануфакт рне струке, други шпецерајско-колониј лне и деликатеса струке. Осим српског језика треба да говоре мађарски и за добру послугу немачки. — Ступање одмах или за 14 дана. Обратити се ваља на администрацију „Заставе“.

972 2-2

Оглас дражбе.

Српска православна црквена општина у Новом Сланкамену, након одобрења архидијецелског административног одбора у Карловци од 17. (30.) октобра 1905. године гради себи српску православну цркву. — Сви радњи око градње саме прве процењени су на 30.002 круне 63 филира. Дражба ће се за градњу цркве обавити у Новом Сланкамену на Св. Илију 20. јула п. н. в 1906. г. Право на дражбодатеље имају само они подузетници, који су струковно квалификовани.

План заједно са трошковником може се видети и проучити код овдашње српске православне црквене општине.

У Новом Сланкамену, 27. Јуна (10. Јула) 1906. године.

Председник:

Живан Атанацковић

Перовођа:

Милан Црнојачки.

850 12-12

МИЛАН ИВКОВИЋ НОВИ САД

потребује једног ПОМОЊИКА галантеријске бранже, који је добар аузлог-аранжер и да добро разуме дечије играчке.

914 2-3

ТРАЖИМ БИРЦУЗ

под рачун у БАЧКОЈ или СРЕМУ. Са својом породицом спреман сам за кују, и за рад у гостионици.

Иначе говорим немачки и мађарски језик — као и свој матерњи језик. — Понуде ваља слати на администрацију овога листа под „Вредан Србин.“

913 3-3